

UZGOJ GOVEDA

GODIŠTE 12
BROJ 1 (32)
SIJEČANJ 2022.

GLASILO SREDIŠNJEG SAVEZA HRVATSKIH UZGAJIVAČA SIMENTALSKOG
GOVEDA I SAVEZA UDRUGA HRVATSKIH UZGAJIVAČA HOLSTEIN GOVEDA

**STOLJETNA TRADICIJA
UZGOJA I LJUBAVI PREMA
SIMENTALCU**

ReproVet

Veterinarska stanica Križevci d.o.o.

Potočka 35, 48260 Križevci • 048 718 692
www.vskrizevci.com • info@vskrizevci.hr

Marko Dvojković, univ.mag.med.vet.

M: +385954800020 · E-mail: marko.reprovet@vskrizevci.hr

dr. sc. Milena Ukalović, dr.med.vet.

M: +385954800008 · E-mail: milena.reprovet@vskrizevci.hr

Petra Kumerički, dr.med.vet.

M: +385954800047 · E-mail: petra.o.k@vskrizevci.hr

Dejan Bečirović, ing.agr.

M: +385959103559

Alen Bartaković, vet.teh.

M: +385954800009

Urednički odbor

Zdravko Barać
Rodoljub Džakula
Damir Horvatić
Zdenko Ivkić
Branko Kolak
Pero Mijić
Davor Pašalić
Damir Pejaković
Marija Špehar
Ivica Vranić

Glavni urednici

Josip Crnčić
Željko Picig

Izvršni urednik

Zoran Bašić

Osnivači

H.U.SIM, Sveti Ivan Žabno
SUHUH, Đakovo

Izdavač

Hrvatska mljekarska udruga,
Zagreb
Vera Volarić, predsjednica

Uredništvo

Trg K. Lukaša 26,
48214 Sveti Ivan Žabno
Tel.: 048/270-996
e-mail: husim@net.hr
e-mail: suhuhrvatska@gmail.com
MB H.U.SIM: 2569566
OIB H.U.SIM: 97248968965
MB SUHUH: 2369869
OIB SUHUH: 37444001149

Žiroračun

H.U.SIM: HR5223600001102115638
SUHUH: HR1523600001102020592

Grafičko oblikovanje: Divan

Tisak: Tiskara Zelina d.d.

Naklada: 3800 kom.

Naslovnica:

Tomislav i Nikola Bukal s kravom
Robertom, pobjednicom Državne
izložbe simentalske pasmine goveda
u Gudovcu 2021.
(foto: Željko Picig)

Poštovani uzgajivači, čitatelji Uzgoja goveda i dragi prijatelji!

Još jedna godina je iza nas, a kao i ona prije nje prošla je u duhu koronakri-
ze. No, bez obzira na to i dalje smo nastavili raditi kako bismo vam triput
godišnje predstavili novosti u uzgoju simentalske i holstein pasmine goveda.
I u ovom broju kroz uvodne riječi predsjednika možete pročitati o aktiv-
nostima naša dva najveća uzgajivačka saveza. Prošle je godine, za razliku
od 2020., održan Međunarodni poljoprivredni jesenski sajam u Bjelovaru,
a u sklopu njega i nacionalna stočarska izložba. Stoga donosimo tekst o
kravi Roberti, pobjednici izložbe simentalske pasmine goveda. Tu su i nove
preporuke bikova za osjemenjivanje simentalske i holstein pasmine, kao i
novosti vezane za bikove iz hrvatskoga simentalskoga uzgojnog programa.
Kako SUSG Zagrebačke županije i Grada Zagreba u suradnji s Ministarstvom
poljoprivrede, Zagrebačkom županijom i općinom Dubrava ulaze u projekt
izgradnje Regionalnog centra za razvoj stočarstva, donosimo najnovije
informacije vezane za taj veliki projekt koji je od izrazite važnosti za hrvat-
sko stočarstvo. O sada već stalnoj temi o uzgoju mesnog tipa simentalca
donosimo tekst o novom stadu u Križevcima.

Zahvalu upućujemo svim našim suradnicima koji su marljivo pisali tekstove
ili su na druge načine pomogli u kreiranju ovog časopisa tijekom protekle
godine. Također, želimo zahvaliti i sponzorima koji koriste reklamni pro-
stor u časopisu, predstavljaju novosti iz svojih tvrtki, ali i daju doprinos da
časopis izlazi u kontinuitetu.

Želimo vam puno sreće, poslovnog uspjeha, a prije svega zdravlja u 2022.
godini.

Vaši urednici
Josip Crnčić i Željko Picig

Uvodna riječ predsjednika H.U.SIM.-a

Poštovani kolege uzgajivači i dragi čitatelji!

Stara je minula a nova došla pa kako i priliči treba pogledati što smo sve radili u prošloj godini. Protekla je u znaku pandemije bolesti COVID-19, ali i posljedica raznog potresa koji je pogodio veći dio Sisačko-moslavačke županije. Pomoć je stizala iz cijele Hrvatske. Naš je savez pomogao tako da uzgajivači iz navedene županije prva dva mjeseca prošle godine nisu trebali plaćati usluge izdavanja zootehničkih certifikata i upisa grla iz uvoza u matične knjige. Zbog pandemije, HAPIH je u suradnji s nama i našim kolegama iz SUHUH-a organizirao Savjetovanje uzgajivača goveda u RH putem videokonferencije.

Zbog epidemioloških mjera, izbornu godišnju skupštinu održali smo tek potkraj lipnja i izabrali pomlađeno novo vodstvo. Meni je još jednom pripala i čast ali i obveza biti predsjednik H.U.SIM.-a. Svakako treba spomenuti da smo tijekom prošle godine u nekoliko navrata održali radne sastanke s vodstvom HAPIH-a vezano za daljnju suradnju u provedbi uzgojnog programa, korištenje informatičkog sustava za upise u matičnu knjigu i izdavanje zootehničkih certifikata, te pomoći za ulazak u zajednički DAC sustav izračuna uzgojnih vrijednosti. Hrvatska je već prije više od deset godina ušla u DE/AT sustav genotipizacije, a prošle je godine podmirila sve financijske obveze prema inozemnim partnerima. Sada je logičan sljedeći korak ulazak u zajednički DAC sustav izračuna uzgojnih vrijednosti. Prijedlozi ugovora su dobiveni pa bi tijekom prve polovice ove godine ugovori trebali biti potpisani. Nakon toga slijedi dugogodišnji težak po-

*Predsjednik H.U.SIM.-a
Damir Horvatić*

sao prilagodbe i razmjene podataka koji će nam omogućiti naš potpuni ulazak u taj sustav. Uz genotipizaciju, to je najveći korak razvoja našeg uzgoja koji će nas staviti u ravnopravan položaj s ostalim razvijenim zemljama. Moram spomenuti da smo također u nekoliko navrata razgovarali i s ministricom poljoprivrede vezano za pomoć mljekarskom sektoru ali i sufinanciranje uzgojnih organizacija, a sudjelovali smo i u radu povjerenstava koja su se bavila tom tematikom.

Za razliku od 2020., prošle godine održan je Gudovački sajam u sklopu kojega je održana i Državna stočarska izložba. Tako smo i mi s kolegama iz SUHUH-a na sajmu imali promotivni štand i dijelili promotivne materijale i nagrađivali naše uzgajivače čija su grla bila proglašena najboljima na Državnoj izložbi simentalске pasmine goveda. Već dulje najavljujemo

da će H.U.SIM krenuti s naplatom upisa ženskih grla u matičnu knjigu, što je članarina koju uzgajivač plaća svojem savezu koji provodi uzgojni program. Sličan način naplate provode sve stočarski razvijene zemlje u Europi. Nakon dosta razmišljanja i rasprave odlučili smo se za naplatu upisa mladih krava-prvotelki. Od 1. siječnja ove godine krećemo s naplatom navedene usluge. Za sva pitanja i nejasnoće vezane za navedenu naplatu obratite se djelatnicama saveza u uredu saveza u Svetom Ivanu Žabnom, ili ih kontaktirajte telefonom ili e-mailom.

Želim vam puno sreće, a prije svega zdravlja u novoj 2022. godini.

Uvodna riječ predsjednika SUHUH-a

Poštovani kolege uzgajivači i dragi čitatelji!

Stigao je zimski broj glasila Uzgoj goveda, u kojemu ćemo se ukratko osvrnuti na proteklu godinu i na sve što smo tijekom nje napravili.

Nepredvidiva i iznimno zahtjevna za provedbu aktivnosti vezanih za uzgojni program, tako bez sumnje možemo nazvati godinu iza nas. Ipak, uz brojna ograničenja i otežavajuće okolnosti uspjeli smo nastaviti kvalitetnim radom. Početkom prošle godine zbog pandemije bolesti COVID-19 i nepovoljne epidemiološke situacije virtualnim putem održano je 16. savjetovanje uzgajivača holstein goveda u RH, na kojemu smo mogli čuti brojne informacije vezane za govedarsku proizvodnju koje uvelike mogu pomoći u rješavanju svakodnevnih problema s kojima se uzgajivači susreću. U svibnju smo organizirali praktičnu edukaciju na temu Ranog prepoznavanja i prevencije šepavosti, kojom smo željeli istaknuti važnost problematike šepavosti koja predstavlja jedno od najučestalijih bolesnih stanja na farmama u proizvodnji mlijeka. U cilju što većeg širenja svijesti o važnosti prevencije šepavosti i njezina ranog prepoznavanja, praktičnu edukaciju popratili smo izdavanjem brošure. Tijekom srpnja, pak, organizirali smo edukaciju vezanu za Mjeru 10.1.17. Poticanje uporabe stajskoga gnoja na oraničnim površinama, jer smo smatrali kako uzgajivači s njom nisu dovoljno upoznati, a pomoću nje mogu ostvariti dodatne novčane potpore. Nakon što je 2020. godine zbog nepovoljne epidemiološke situacije održavanje državne stočarske izložbe na jesenskom međunarodnom bjelovarskom sajmu u Gudovcu bilo otkazano, konačno smo u 2021. do-

*Predsjednik SUHUH-a
Branko Kolak, dipl. ing.*

čekali njezino ponovno održavanje, gdje je SUHUH već tradicionalno jedan od suorganizatora. Želio bih spomenuti kako je nastavljen projekt genomske selekcije ženske holstein teladi u suradnji s Njemačkim savezom uzgajivača i HAPIH-om. Pohvaljujem sve veći odaziv uzgajivača i nadam se da će taj iznimno važan alat u selekciji biti sve rašireniji. Tijekom studenoga održali smo redovitu godišnju skupštinu SUHUH-a, na kojoj smo uzgajivače obavijestili o provedenim aktivnostima i našim planovima. Nastavljeno je redovito izdavanje glasila Uzgoj goveda te izdavanje uzgojne dokumentacije za uzgojno valjana grla i upis u matičnu knjigu muških i ženskih goveda. Dodao bih još da je savez sudjelovao u radu povjerenstava i savjeta koje organizira i osnivaju Ministarstvo poljoprivrede i druge državne institucije. Na taj je način bio i ostao aktivan član Odbora

za mljekarstvo Hrvatske poljoprivredne komore. Na javni poziv za sufinanciranje rada uzgojnih udruženja u području stočarstva u 2021. godini Ministarstva poljoprivrede uspješno smo aplicirali i odobrena su nam sredstva koja će nam pomoći u daljnjem radu. Potkraj godine održali smo radni sastanak s ministricom poljoprivrede Marijom Vučković, a raspravljali smo o problematici poljoprivrednog zemljišta i niske otkupne cijene mlijeka. Na kraju bih želio istaknuti uspješnu suradnju s HAPIH-om, koja će se vjerujem u tom duhu nastaviti i u novoj godini.

U novoj 2022. godini želim vam puno uspjeha, sreće i zdravlja!

Preporuke najboljih bikova za simentalški uzgoj

- HOKUSPOKUS - pouzdano najkompletniji bik najviše razine
- Odlični mladi živi bikovi iz njemačkog BVN-a stigli u CUO Varaždin ...
- ... HANOMAG je jedan od njih kojega promoviramo u bikovskog oca

● Za Odbor za uzgoj i preporuke bikova HUSIM-a
 Damir Pejaković, dipl.ing.agr.
 damir.pejakovic@mps.hr

Već 16 godina možemo koristiti najbolje bikove na svijetu!

Posljednji obračun uzgojnih vrijednosti 2021. godine nije donio osobite novosti. Novo je prvo ime na listi progeno testiranih bikova s gGZW 138 bik GS ZERO ONE. No, taj bik za sada nema ni za naš ni za ukupni simentalški uzgoj veći značaj, jer je nositelj nepoželjnoga genskog defekta F5.

HOKUSPOKUS je bez dvojbe trenutno najbolji pouzdani bik na svijetu i njegovo nam je sjeme dostupno u CUO Varaždin! Već 16 godina imamo pristup najboljoj svjetskoj genetici i to je vrlo važno za konkurentnost našega uzgoja. Hokuspokus je naravno i na našoj listi bikovskih očeva pa ga preporučujemo za korištenje u najboljim familijama i za krave i za junice. Podaci o njegovih 314 kćeri u proizvodnji, od kojih je 124 i linearno ocijenjeno, donose mu gotovo savršene uzgojne vrijednosti i indekse na najvišoj mogućoj razini - gGZW 137 (92% pouzdanost). Osobine eksterijera, koje nisu izravno uključene u ukupni indeks, daleko su mu najbolje među progeno testiranim bikovima, osobito noge (115) i vime (127). Hokuspokus je odličan proizvođač sjemena pa ne bi trebalo biti problema doći do dovoljnih količina koju naši uzgajivači trebaju - ne čekajte, naručite sjeme u dogovoru sa svojim veterinarima u CUO Varaždin.

GS **ENJO** je još jedan bik s gGZW 137 (95%) također važan za naš uzgoj jer nam je njegovo sjeme bilo dostupno i imamo nešto njegovih potomaka u našem uzgoju. Uz neuobičajen pedigree ima izrazito uravnotežene, vrlo kompletne uzgojne vrijednosti i indekse, osim osobina vimena (indeks 100). No, ima jednu odličnu osobinu vimena, a to je središnji ligament (indeks 122), što njegove kćeri čini savršenim partnericama za našega Mozillu i njegova nasljednika Megaherza. Ako imate potomke iz takvih sparivanja, obavezno to javite u sjedište H.U.Sim.-a - bilo bi poželjno genomski ih testirati.

VARTA je bik koji zasigurno zaslužuje pažnju jer već duže vremena zauzima mjesto u TOP 10 najboljih pouzdanih bikova, a dosta smo ga koristili i sjeme je još uvijek dostupno u Križevcima (Nova-Genetik). Varta je bik koji se savršeno sparuje s

ELEGANT - genomski indeks za vime 116, progenni test (61 ocijenjena kćer) - vime 123!

velikom, moćnom Mahango Pp linijom, poglavito zbog osobina vimena, koje je uvijek pri vrhu prioriteta većine uzgajatelja.

ELEGANT je pun pogodak, 'bingo' za naš uzgoj, osobito kad spominjemo vime. Više od +800 Mkg, fitnes 121 i savršeni indeksi eksterijera, a plodnost kćeri 123. Riječ je o vrijednosti koje se mogu samo poželjeti u sparivanju s ogromnom, u današnjem uzgoju predominantnom Huttera linijom. Elegantovih potomaka je puno više u našem uzgoju nego u svim drugim uzgojima - iskoristimo to.

Etoscha je bik kojega smo jako puno koristili i s čijim su potomcima uzgajatelji uglavnom vrlo zadovoljni. Njegovi sinovi počinju dobivati prve progene testove, a među njima je i GS **EHRSAM**, koji je bio puno korišten i kao bikovski otac. Možemo ga i dalje proporučivati jer su mu testovi vrlo konzistentni s 'obećanim' genomskim vrijednostima - riječ je o biku iznimno jakih osobina eksterijera, fitnesa i mesnih karakteristika - odlično paše na izrazito mliječne, nježnije familije krava i križanke s holsteinom.

Pet novih živih bikova u CUO Varaždin

Među mladim genomski testiranim bikovima za naš uzgoj najvažniji su novi bikovi iz bavarskog BVN-a uvezeni u naš CUO Varaždin - Dorfprinz, Hannstaet, Hanuta, Eintraum i Hanomag. Sve su to bikovi korišteni u matičnom bavarskom uzgoju i stavljeni 'na čekanje' do prvih progenih testova. U našim preporukama za mlade smo bikove (osim bezrožnih) postavili granicu od gGZW 130, koju od uvezenih njih pet tre-

nutno prelaze tri bika. **HANUTA** je bik neuobičajenog pedigreea Hochhinaus x Wildalp. Mladi je to bik od još uvijek mladog oca iz Hugoboss – Hutera linije. Sa gGZW 132 i MW 133 Mkg +1.164 paše na robusnije krave niže mliječnosti. **EINTRAUM** je još ekstremniji u mliječnom smjeru: MW 134 Mkg +1.397 i kombinira dvije izrazito mliječne linije Evergreen i Herzs-chlag. Najkompletniji mladi bik od svih pet uvezenih svakako je **HANOMAG** - 3. od čak 566 testiranih sinova popularnog Hayabuse. S majčine strane je vrlo pouzdana kombinacija Waban x Manton x Imposium, koja mu je donijela odličan indeks fitnesa - za Hayabusine sinove vrlo visokih 118. Osobito privlači pažnju kombinacija visoke mliječnosti (Mkg +1.140) i odličnog indeksa dubine vimena od 114. S ukupnim indeksom od 136 i svim navedenim dobrim osobinama vjerujemo da će privući pažnju i najboljih uzgajatelja za korištenje na najboljim kravama kao bikovskog oca.

Još smo četiri mlada bika po prvi puta uvrstili na listu bikovskih očeva jer su dobro podnijeli promjene statusa svojih očeva iz mladih u progeno testirane bikove pa im je pouzdanost ukupnih indeksa uglavnom iznad granice od 75%. To su **GS HELLSTORM, EASY, SPARTACUS** i **HELIKON**. Zadnja dva od njih mogu se vrlo pouzdano koristiti i na najboljim junicama u najboljim familijama vrsnih uzgajatelja.

Novi vrhunski bezrožni mesni simentalac

Velika je potreba za kvalitetnom simentalском teladi za tov i mnogi naši uzgajatelji traže alternativu u sustavu krava-tele. Sigurni smo da će u budućnosti ekstenzivno govedarstvo imati puno veću potporu i ekonomsku opravdanost nego danas pa se na to treba pripremati i u uzgojnom smislu. Nije neki veliki problem iz postojeće populacije simentalca uzgojiti nove generacije krava prikladne za ekstenzivno (ekološko) držanje i proizvodnju naglašeno mesne teladi. Za to nam trebaju bikovi kao što je **LORD URSUS PP**. On sigurno daje svu genetski bezrožnu telad, a mesne karakteristike su mu impozantne. U testnoj stanici ostvario je dnevni prirast od 2.066 grama, a na kraju testa vrhunske ocjene 9-8-8 (okvir-mišićavost-oblik). Njegovo je sjeme po pristupačnoj cijeni dostupno u CUO Varaždin - iskoristite ga za naglašeno mesni uzgoj unutar simentalca, a umjesto križanja s drugim pasminama.

Konkurentnost našega uzgoja

Gotovo svakodnevno svjedočimo genetskom, proizvodnom i tržišnom vrednovanju stoke u DE/AT/CZ sustavu. Naši uzgajatelji vrlo su česti kupci rasplodne stoke u Austriji, Njemačkoj pa i Češkoj. Potencijalna vrijednost naše stoke vrlo je velika, dijelom je to dokazano i genotipizacijama koje provodimo već više od 10 godina. Nema tih financijskih potpora i mjera koje mogu nadomjestiti nedostatak tržišnog vrednovanja naše stoke, odnosno izgubljenih prihoda, sredstava prebačenih na račune uzgajatelja u drugim zemljama - koja se broje u stoti-

U CUO Varaždin imamo novoga mladoga bikovskog oca HANOMAGA - gGZW 136 i puno lako dostupnog sjemena

LORD URSUS PP - bezrožni mesni simentalac za krave dojlje i krava-tele sustav proizvodnje top-teladi za tov - sjeme dostupno u CUO Varaždin

MANIGO x HERZSCHLAG - prvotelka 2.800 Eura SVRHA UZGOJA je organizirano, sustavno podizanje uzgojne, proizvodne i tržišne vrijednosti stoke

nama milijuna, kroz godine i u milijardama. Organizaciju smo postavili, rezultati su neupitni - potrebna je sustavna podrška većine uzgajatelja, struke i znanosti, lokalne, regionalne i središnje države za jačanje toga sustava i izgradnju infrastrukture kojom se osigurava dugoročno ekonomsko vrednovanje uzgojno-selektivnog rada kao temelja stočarstva i poljoprivrede - okosnice ruralnog razvoja i demografske stabilnosti. Više u slijedećim brojevima našega glasila...

Slijedeće preporuke donosimo početkom svibnja, u jeku sjetvene sezone – nadamo se da će se do tada cijene mineralnih gnojiva vratiti u normalu, kao i svi nepovoljni odnosi cijena za našu proizvodnju. Učestalije informacije i novosti iz uzgoja možete pratiti na facebook stranici ZG SIM.

POUZDANI - PROGENO TESTIRANI BIKOVI (najviše koristiti) = 17 bikova

Ime bika	otac / majčin otac	centar* i HB	sjeme ili živ	GZW indeks	% pouzd.	MW mlijeko	Mkg mlijeko	FW meso	FIT fitnes	težina teljenja	protok mlijeka	okvir	noge	vime
HOKUSPOKUS	Hurly / Narr	VŽ 8940	sjeme	137	92	121	+634	112	118	109	103	109	115	127
VARTA	Valeur / Vogt	Ngen 8560	sjeme	133	98	119	+384	115	112	103	101	100	94	115
WORLD CUP	Wertvoll / Watt	Ngen 8680	sjeme	130	96	115	+919	112	114	102	101	105	106	111
VILLEROY	Reumut / Ettal	VŽ 8606	sjeme	130	99	113	+645	117	114	100	112	93	112	114
HELSINKI	Herzschlag / Watt	Ngen 8737	sjeme	129	90	122	+1.158	105	108	113	118	97	101	118
ETOSCHA	Everest / Idiom	RVet 8534	sjeme	129	99	109	+524	123	116	107	93	111	108	117
HIMMLISCH	Himeros / Rave	VŽ 8941	sjeme	127	88	109	+373	112	121	95	99	97	113	125
ELEGANT	Epinal / Humid	VŽ 8651	živ	125	88	113	+833	95	121	99	111	109	112	123
WOBBLER	Watnox / Mandela	Ngen 8521	sjeme	125	99	112	+775	107	114	112	101	103	108	105
GS EHSAM	Etoscha / Williams	Ngen 8789	sjeme	125	88	104	+172	114	120	108	116	100	115	120
HAPPYEND	Hurly / Zauber	VŽ 8684	sjeme	124	93	116	+630	102	111	94	94	107	115	110
HERMELIN	Herzschlag / Rave	Ngen 8736	sjeme	123	93	123	+865	110	96	102	114	104	100	124
HARIBO	Hutera / Rurex	Ngen 8441	sjeme	123	99	120	+744	97	105	115	120	91	109	111
MEERHOF Pp	Mahango / Vanstein	RVet 8948	sjeme	123	89	118	+739	117	100	104	102	107	102	107
MAHANGO Pp	Mungo / Round up	RVet 8414	sjeme	122	99	117	+816	110	103	104	95	120	108	99
GS MAURIZIO	Mahango / Wohltat	OS 8663	živ	122	87	114	+741	115	104	99	108	98	106	92
MAIDAN	Manigo / Hupsol	RVet 8732	sjeme	122	93	107	+484	105	119	104	93	91	111	105

MLADI - GENOMSKI TESTIRANI BIKOVI (koristiti po manji broj doza od više bikova) = 27 bikova

Ime bika	otac / majčin otac	centar* i HB	sjeme ili živ	gGZW indeks	% pouzd.	MW mlijeko	Mkg mlijeko	FW meso	FIT fitnes	težina teljenja	protok mlijeka	okvir	noge	vime
GS WINTEN	Weissensee / Wrigley	Ngen 8974	sjeme	143	74	128	+1.099	105	124	104	124	105	100	111
WINTERTRAU	Woiwode / Der Beste	VŽ/Ngen 8963	sjeme	142	72	121	+1.137	107	135	117	113	104	125	125
WAALKES Pp	Waban / Vollgas PS	RVet 8885	sjeme	141	79	132	+1.270	104	118	103	106	106	94	115
GS WUNDERINO	Weissensee / Reumut	VŽ 8965	sjeme	141	74	124	+628	114	126	105	102	100	96	109
GS HELLSTORM	Helsinki / Der Beste	VŽ 8966	sjeme	139	74	124	+1.277	109	124	115	114	99	113	118
SEHRCOOL	Sehrgut / Reumut	VŽ 8929	sjeme	138	78	135	+1.386	108	108	118	96	92	99	101
HAMLET Pp	Hermelin / Mahango Pp	VŽ 8907	sjeme	138	77	125	+1.162	116	117	98	112	102	109	110
MONOPOLY PS	Manolo Pp / Rimmel	VŽ 8931	sjeme	138	78	123	+1.288	116	119	103	91	102	114	111
EASY	Ethos / Wattking	VŽ 8889	sjeme	137	75	129	+1.391	112	109	101	116	118	99	114
MCFLY Pp	McDrive Pp / Siwil	VŽ 8930	sjeme	136	77	130	+1.468	106	113	111	102	106	97	109
HANOMAG	Hayabusa / Waban	VŽ 8959	živ	136	76	123	+1.140	108	118	101	113	100	105	114
SPARTACUS	Sehrgut / Herzschlag	VŽ 8964	sjeme	136	79	119	+952	105	125	119	109	98	116	121
HELIKON	Herzpochen / Hurly	Ngen 8852	sjeme	135	76	119	+649	115	116	118	118	105	102	116
MAJO	Minor / Zepter	Ngen 8875	sjeme	134	76	125	+784	105	119	105	104	100	107	109
EISENHUT	Etoscha / Wohltat	VŽ 8770	sjeme	134	79	113	+623	118	126	106	89	109	112	109
EINTRAUM	Emerson / Herzschlag	VŽ 8957	živ	133	72	134	+1.397	108	104	107	107	93	106	116
VISION1	Vollendet / Everest	VŽ 8842	sjeme	133	79	127	+1.088	98	116	102	109	100	108	104
HANUTA	Hochhinaus / Wildalp	VŽ 8960	živ	132	71	133	+1.164	105	104	109	108	98	103	107
MANAUS	Miami / Polaroid	Ngen 8821	sjeme	132	82	126	+1.081	112	106	102	126	102	118	104
WEISSENSEE	Waban / Vulcano	VŽ 8769	sjeme	131	83	121	+773	101	117	104	111	96	98	113
SUNRISE	Sisyphus / Mint	VŽ 8870	sjeme	130	81	123	+947	112	108	113	114	99	107	112
HABSBURGER	Hermelin / Wattking	Ngen 8921	sjeme	130	78	115	+759	117	115	104	110	99	105	136
HEX HEX Pp	Hokuspokus / Mahango	RVet 8947	sjeme	129	76	121	+680	112	112	116	97	101	112	116
VICTIM PP	Votary PS / Irokese	VŽ 8812	sjeme	129	78	121	+657	105	113	95	109	112	94	102
MAROKKO PP	Manolo Pp / Witam PS	VŽ 8904	sjeme	128	81	116	+1.145	111	116	115	95	107	114	99
GS MYSTERIUM Pp	Manolo Pp / Watt	Ngen 8878	sjeme	126	81	114	+750	112	115	111	97	111	123	110
MASASI PP	Manolo Pp / Marmor	RVet 8895	sjeme	125	80	109	+511	105	123	115	100	99	123	107

*VŽ = Centar za UO Varaždin, OS = Centar za unaprjeđenje stočarstva Osijek, RVet = ReproVet - Veterinarska stanica Križevci, Ngen = Nova-Genetik Križevci

AKTUALNI BIKOVSKI OČEVI

POUZDANI PROGNO-TESTIRANI BIKOVI

SVI BIKOVI BEZ GENSKIH DEFEKATA

HOKUSPOKUS Hurly x Narr HB 8940 CUO Varaždin	dobar za junice	gGZW 137 (92%) 314 kćeri MW 121 +634 +0,10 +0,07 pers. 105 protok 103 FW 112 FIT 118 (90%) težina teljenja 109 (99%)	eksterijer: 124 kćeri (93%) okvir mišić. noge vime 109 97 115 127
HIMMLISCH Himeros x GS Rave HB 8941 CUO Varaždin	samo za krave	gGZW 127 (88%) 121 kćeri MW 109 +373 -0,10 +0,04 pers. 115 protok 99 FW 112 FIT 121 (86%) težina teljenja 95 (97%)	eksterijer: 53 kćeri (89%) okvir mišić. noge vime 97 122 113 125
ELEGANT Epinal x Humid HB 8651 CUO Varaždin	samo za krave	gGZW 125 (88%) 124 kćeri MW 113 +833 -0,20 -0,12 pers. 111 protok 111 FW 95 FIT 121 (86%) težina teljenja 99 (97%)	eksterijer: 61 kćeri (90%) okvir mišić. noge vime 109 97 112 123

GS HELLSTORM

EASY

HANOMAG

SPARTACUS

HELIKON

MLADI GENOMSKI-TESTIRANI BIKOVI

GS HELLSTORM Helsinki x GS Der Beste HB 8966 CUO Varaždin	dobar za junice	gGZW 139 (74%) 1. od 3 Helsinki - sinova MW 124 +1.277 -0,17 -0,17 pers. 109 protok 114 FW 109 FIT 124 (78%) težina teljenja 115 (78%)	eksterijer (79%) okvir mišić. noge vime 99 104 113 118
EASY Ethos x GS Wattking HB 8889 CUO Varaždin	samo za krave	gGZW 137 (75%) 1. od 3 Ethos - sinova MW 129 +1.391 -0,14 -0,12 pers. 107 protok 116 FW 112 FIT 109 (79%) težina teljenja 101 (97%)	eksterijer (79%) okvir mišić. noge vime 118 97 99 114
HANOMAG Hayabusa x Waban HB 8959 CUO Varaždin	samo za krave	gGZW 136 (76%) 3. od 13 Hayabusa - sinova MW 123 +1.140 -0,12 -0,14 pers. 112 protok 113 FW 108 FIT 118 (80%) težina teljenja 101 (79%)	eksterijer (80%) okvir mišić. noge vime 100 105 105 114
SPARTACUS Sehrgut x Herzsclag HB 8964 CUO Varaždin	super za junice	gGZW 136 (79%) 3. od 24 Sehrgut - sinova MW 119 +952 -0,13 -0,09 pers. 91 protok 109 FW 105 FIT 125 (84%) težina teljenja 119 (99%)	eksterijer (81%) okvir mišić. noge vime 98 96 116 121
HELIKON Herzpochen x Hurly HB 8852 NovaGenetik	super za junice	gGZW 135 (76%) 3. od 26 Herzpochen - sinova MW 119 +649 +0,12 -0,04 pers. 117 protok 118 FW 115 FIT 116 (80%) težina teljenja 118 (99%)	eksterijer (79%) okvir mišić. noge vime 105 104 102 116
MAJO Minor x Zepter HB 8875 NovaGenetik	oprez na junice	gGZW 134 (76%) 2. od 5 Minor - sinova MW 125 +784 +0,11 +0,04 pers. 102 protok 104 FW 105 FIT 119 (79%) težina teljenja 105 (97%)	eksterijer (79%) okvir mišić. noge vime 100 101 107 109
HABSBURGER Hermelin x Wattking HB 8921 NovaGenetik	oprez na junice	gGZW 130 (78%) 14. od 29 Hermelin - sinova MW 115 +759 -0,09 -0,09 pers. 104 protok 110 FW 117 FIT 115 (82%) težina teljenja 104 (99%)	eksterijer (82%) okvir mišić. noge vime 99 111 105 136
HEX HEX Pp Hokuspokus x Mahango HB 8947 ReproVet	super za junice	gGZW 129 (76%) 7. od 12 Hokuspokus - sinova MW 121 +680 +0,06 +0,03 pers. 97 protok 97 FW 112 FIT 112 (80%) težina teljenja 116 (99%)	eksterijer (79%) okvir mišić. noge vime 101 108 112 116

Holstein bikovi za umjetno osjemenjivanje

● Za Odbor za uzgoj SUHUH-a *Josip Raković, mag.ing.agr., SUHUH*
suhuhhrvatska@gmail.com

Cijenjene uzgajivačice i uzgajivači, odabrali smo najkvalitetnije holstein bikove za umjetno osjemenjivanje koji se trenutno nalaze na tržištu. Ponuda koju distributeri duboko smrznutih doza sjemena holstein bikova nude vrlo je široka, međutim, temeljitom i stručnom analizom došli smo do onih za koje smatramo da će dodatno unaprijediti vaša stada. Bikovi koji se nalaze u preporukama uključeni su u program planskog sparivanja koji svakako treba koristiti, jer je to alat koji uvelike pomaže pri selekciji, a uz to olakšava vam posao. Veseli činjenica kako sve više uzgajivača prepoznaje važnost selekcije ženskog pomlatka pa se odazivaju na projekt genomske selekcije ženske holstein teladi koju provodi SUHUH u suradnji s Njemačkim savezom uzgajivača i HAPIH-om. Navedenim projektom uzgajivač dobiva rezultate genomskih uzgojnih vrijednosti za svoj ženski pomladak prije nego one dođu na red za osjemenjivanje. Samim time smanjuju se troškovi uzgoja junica i dobiva se uvid u genetsko stanje stada pomoću kojeg uzgajivači odabiru koju junicu osjemeniti, a koju odstraniti iz uzgoja. Nasumično sparivanje domaćega ženskog pomlatka s bikovima koji se nalaze u preporukama neće ostvariti veće rezultate u proizvodnji. Novi obračun uzgojnih vrijednosti s početka prosinca donio je nove kvalitetne bikove. Prilikom izrade preporuka i dalje se vodimo istim kriterijima: skupni indeksi, bikovi mlađi od 10 godina, indeksi najvažniji svojstava itd. Radi lakšeg razumijevanja utjecaja kvalitete bikova na određena svojstva, koristimo

različite boje (**zelena** - popravlja svojstvo, **crna** - neutralan utjecaj na svojstvo, **crvena** - negativan utjecaj na svojstvo).

Među ponudom njemačkih bikova (tablica 1) nalaze se novi progeni bikovi. Među novim progenim bikovima nalazi se bik ROYCE koji pozitivno utječe na svojstva sadržaja mliječne masti i bjelančevina, a uz to su mu uzgojne vrijednosti (UV) za eksterijer (vime 126 i noge 117) i fitnes (RZS 118 i RZN 124) gotovo savršene. Pogodan je za osjemenjivanje junica. Nadalje, novi bik je BAROLO koji ima visok UV za sadržaj bjelančevina (bj,% 0,20), vime (114) i dugovječnost (RZN 136), ali izrazito nizak UV za lakoću teljenja (LTo 95) što znači da nije pogodan za osjemenjivanje junica. Bik pod imenom BG NICK PP također je među novima, a ističe se po tome što popravlja svojstva sadržaja mliječne masti i bjelančevina, ali i pozitivno utječe na noge. Pogodan je za osjemenjivanje junica. Također, u ponudi njemačkih bikova nalaze se novi genomski bikovi CALVIN i DANIEL koji se nalaze na samome vrhu ljestvice. Bik CALVIN popravljiva mliječnost, sadržaj mliječne masti, noge i fitnes. Uz to, pogodan je za osjemenjivanje junica. Bik DANIEL popravljiva gotovo sva svojstva i pogodan je za osjemenjivanje junica. Bikovi CASINO i SELFIE dostupni su samo u obliku seksiranog sjemena. Osim velikog izbora uvoznog sjemena, uzgajivačima su na raspolaganju i živi genomski bikovi GALL, JAMES i HARDY. Bik GALL popravljiva gotovo sva svojstva, ali nije pogodan za osjemenjivanje junica. Zajednička je odlika bikova JAMESA i HARDYJA što poprav-

Royce - bik za popravljivanje eksterijera (vime 126, noge 117)

Tablica 1. Njemački bikovi

HB	Ime bika	otac/ majčin otac/ majčin djed	RZG	Mkg	mm,%	bj,%	vime	noge	RZS	RZN	LTo	cen
Progeni bikovi												
1508	PROFILER	PROFIT / HALOGEN / MAYFIELD	153	168	0,48	0,35	120	106	112	138	112	OS
1645	ROYCE	ROXY B / SUPERSHOT / SNOWFLAKE	142	895	0,20	0,01	126	117	118	124	107	VŽ
1285	ALAMO	ALTASPRING / FANATIC / SNOWMAN	141	1103	0,07	0,05	109	126	110	128	111	VŽ
1284	ARAGON	ARAXIS / RACER / EPIC	137	485	0,16	0,22	116	102	112	123	117	VŽ
1264	MILORD ET	MISSOURI / HEADLINER / MAN-O-MAN	132	701	0,18	0,12	121	107	110	120	108	VŽ
1603	BAROLO	BALISTO / SHAMROCK / MAN-O-MAN	130	157	-0,06	0,20	114	101	107	136	95	VŽ
1643	BG NICK PP	STYLE P / EARNHARDT / OBSERVER	126	274	0,62	0,15	103	116	72	107	106	VŽ
1602	CONSUL	COMMANDER / SNOWMAN / SHOTTLE	122	548	0,12	0,01	113	129	87	110	107	VŽ
1448	ALBAN	ALBUM / BEAU / PLANET	121	523	-0,03	0,13	115	97	110	111	117	VŽ
Genomski bikovi												
1642	CALVIN	CASINO / FINDER / MISSOURI	158	2013	0,02	-0,03	109	121	116	120	114	VŽ
1644	DANIEL	DATELINE / IMAX / SUPERSIRE	151	1374	0,05	0,05	117	116	126	117	109	VŽ
1443	HURRICANE	HUMBLENKIN / JEDI / KINGBOY	146	699	0,21	0,07	123	105	104	120	117	OS
1597	HOOLIGAN	HOTSPOT P / MISSION P / SILVER	144	850	0,22	0,14	118	108	104	115	113	NG
1388	GALL*	GYMNAS / SILVER / SHOTGLAAS	143	1091	0,21	0,02	119	114	120	112	102	OS
1555	HOTLIFE PP	HOTSPOT P / HOLOGRAM P / OLYMPIAN	138	864	0,09	0,12	113	98	100	117	103	NG
1386	JAMES*	JAMESON / POWERBALL P / LADD P	137	1302	-0,12	0,05	119	103	108	113	108	OS
1387	HARDY*	HARTLEY / MISSOURI / BALISTO	137	844	0,01	0,01	120	108	122	120	110	OS
Seksirano sjeme												
1402	CASINO	CHARLEY / MARDI GRAS / PLANET	158	2009	0,12	0,02	103	119	122	127	110	OS
1506	SELFIE	SUPERSHOT / MCCUTCHEN / ALTALOTA	136	1593	-0,31	-0,16	116	125	99	120	94	OS

Legenda: * - živi bik u centru za u.o., RZG - skupni indeks, Mkg - uv za kg mlijeka, mm% - uv za sadržaj mliječne masti, bj% - uv za sadržaj bjelančevina, RZS - broj somatskih stanica, RZN - dugovječnost, LTo - lakoća teljenja (utjecaj oca - direktni utjecaj), cen - centar za u.o. koji distribuira sjeme (OS - CUS Osijek, VŽ - CUO Varaždin, NG - Nova Genetik).

Napomena: bik HURRICANE dostupan je u obliku seksiranog sjemena

Ijaju sadržaj bjelančevina, vime, dugovječnost i pogodni su za osjemenjivanje junica. Uz navedeno, JAMES popravlja mliječnost, a HARDY sadržaj mliječne masti i zdravlje vimena. Napominjemo kako su za osjemenjivanje junica pogodni bikovi s indeksom LTo $\geq$ 104 kod progenih, odnosno LTo $\geq$ 107 kod genomskih.

U ponudi danskih bikova (tablica 2) izdvajamo nove genomске bikove. Bikovi CASCADE i VH SAADE vrlo su sličnih utjecaja na pojedina svojstva. Zajedničko im je što popravljaju svojstva sadržaja mliječne masti i bjelančevina, vime i dugovječnost, dok VH SAADE još popravljaju i indeks nogu. Uz to, obojica su pogodni za osjemenjivanje junica. Želimo

Tablica 2. Danski bikovi

HB	Ime bika	otac/ majčin otac/ majčin djed	NTM	MLI,kg	mm,%	bj,%	vime	noge	ZDR	DUG	LTo	cen
Genomski bikovi												
1572	FILLMAN	FELIX / VH BRIXTON / NILSON	36	107	115	123	117	93	109	112	94	LA
1573	VH NADER	NORLAND / VH RAMIS / FAGENO	36	104	114	121	113	104	110	123	109	LA
1622	CASCADE	CASSIDY / VH NEXUS / VH BETA	34	107	115	119	116	106	107	121	106	LA
1627	VH SAADE	VH STAN / VH ESSET / VH BLUME	33	99	124	109	113	110	108	113	107	LA
1504	VH STOOL	SKYWALKER / PLEDGE / SALOON	27	102	121	117	117	102	103	109	99	LA
1505	VH YNGVAR	YODA / DOZER / BALISTO	27	100	120	107	123	117	118	118	104	LA
1470	VH ALLUSIO	ARAGON / VH BOSMAN / GRAFIT	25	109	118	115	102	106	113	114	107	LA
1574	VH BROOKLYN	VH BYNALLE / SILVER / SUAREZ	25	90	119	102	128	116	101	127	95	LA
1469	VH SECTOR	SYLVEST / BALISTO / LIMBO	24	84	116	104	103	102	112	106	98	LA

Legenda: NTM - skupni indeks, MLI kg - indeks za kg mlijeka, mm% - uv za sadržaj mliječne masti, bj% - uv za sadržaj bjelančevina, ZDR - zdravlje vimena, DUG - dugovječnost, LTo - lakoća teljenja (utjecaj oca), cen - centar za u.o. koji distribuira sjeme (LA - Lactis).

Napomena: svi bikovi dostupni su u obliku seksiranog sjemena

napomenuti kako su za osjemenjivanje junica pogodni bikovi u kojih je indeks LTo $\geq$ 104.

U ponudi nizozemskih bikova (tablica 3) na vrhu ljestvice progenih bikova i dalje suvereno stoji FINDER koji je godinama među najboljim nizozemskim bikovima. Njegovih više od 5000 kćeri upućuju na vrlo dobre i pouzdane

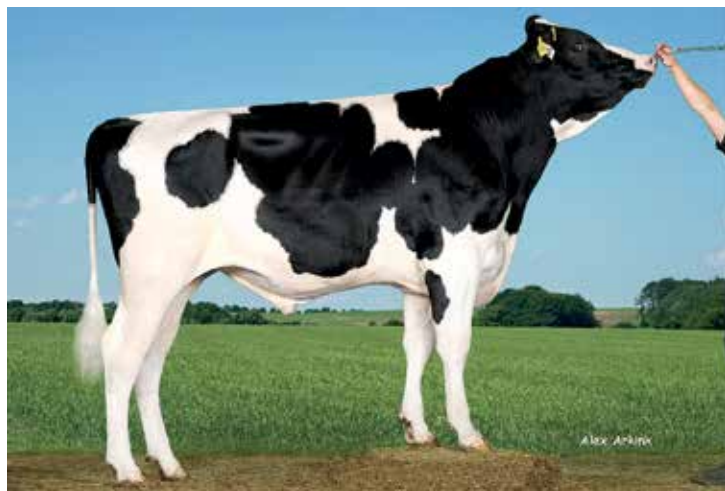
rezultate njegovih uzgojnih vrijednosti. Ističe se visokim uzgojnim vrijednostima za sadržaj mliječne masti (mm,% 0,48) i bjelančevina (bj,% 0,15), eksterijera (vime 106, noge 108), fitnesa (ZDR 107, DUG 972) i lakoću teljenja (LTo 104). Promjene nije bilo ni na vrhu ljestvice genomskih bikova, gdje je se nalazi TORNADO s izrazito visokim

Tablica 3. Nizozemski bikovi

HB	Ime bika	otac/ majčin otac/ majčin djed	NVI	Mkg	mm,%	bj,%	vime	noge	ZDR	DUG	LTo	cen
Progeni bikovi												
1160	FINDER	BALISTO / EPIC / GOLDWYN	286	46	0,48	0,15	106	108	107	972	104	NG
1487	TREASURE	FINDER / G FORCE / GIBOR	265	426	0,07	0,01	112	106	107	950	106	NG
1380	BEATBOX	AMIGO / FANATIC / SNOWMAN	251	1359	0,07	0,11	100	100	103	313	103	NG
1242	CONCERT	CRESCENDO / G FORCE / GIBOR	231	1104	-0,09	-0,08	105	99	105	675	101	NG
1291	DAILY	DANNO / AUGUSTUS / GOLDWYN	221	1413	-0,49	-0,15	105	105	110	306	101	NG
1009	DANNO	BOOKEM / BOLTON / O MAN	206	992	-0,23	-0,07	104	111	108	117	100	NG
1575	BODYGUARD	BOLT / STELLANDO / RAMOS	182	1069	-0,06	-0,06	108	106	104	90	99	NG
1237	CHUCK	SUPERSHOT / RANSOM / ROBUST	176	795	-0,16	-0,03	108	97	99	451	103	NG
1454	ROCKY	SHAMROCK / GOLI / GOLDWYN	168	131	0,16	0,09	107	102	109	709	99	NG
1409	STARTREK	SNOWFEVER / PLANET / JARDIN	127	784	-0,09	0,09	108	102	104	-36	103	NG
Genomski bikovi												
1576	TORNADO	SKYWALKER / ESPERANTO / AMIGO	340	2050	-0,29	0,02	107	103	106	556	104	NG
1407	AXXON	EXPRESSO / NOMINEE / MOGUL	204	1956	-0,16	-0,07	109	99	97	281	101	NG
1342	BONNE	HOTSHOT / CHEVROLET / GERRETT	184	855	0,14	0,04	110	101	101	355	101	NG
1501	FUMAGALLI	ALTAAMULET / ALTALEAF / MOGUL	172	456	0,24	0,06	108	100	103	424	98	NG
1408	BARKLEY	SUPERMAN / TANGO / ROBUST	129	1401	-0,10	0,01	105	94	96	247	100	NG

Legenda: NVI - skupni indeks, Mkg - uv za kg mlijeka, mm% - uv za sadržaj mliječne masti, bj% - uv za sadržaj bjelančevina, ZDR - zdravlje vimena, DUG - dugovječnost, LTo - lakoća teljenja (utjecaj oca), cen - centar za u.o. koji distribuira sjeme (NG - Nova Genetik).

Napomena: bik BODYGUARD dostupan je u obliku seksiranog sjemena

VH YNGVAR - odličan izbor za uzgajivače koji žele zdravu i dugovječnu kravu

UV za mliječnost (Mkg 2050). Pozitivno utječe na svojstva sadržaja bjelančevina, eksterijer i fitnes, a uz to je pogodan i za osjemenjivanje junica. Želimo napomenuti da su za junice pogodni bikovi u kojih je indeks LTo $\geq$ 102 kod progenih, odnosno LTo $\geq$ 103 kod genomskih.

Među ponudom američkih i francuskih bikova (tablica 4) izdvajamo njih nekoliko. Najbolji progeni bik među njima je ETESIAN koji popravlja svojstvo mliječnosti, vimena i fitnesa, ali nije preporučljiv za osjemenjivanje junica. Izdvajamo najboljega genomskog bika TRAVELDEALA koji pozitivno utječe na svojstvo sadržaja mliječne masti i bjelančevina, vimena i fitnesa. U obliku seksiranog sjemena izdvajamo bika METROPOLI-

Tablica 4. Američki i francuski bikovi

HB	Ime bika	otac/ majčin otac/ majčin djed	TPI	Mlb	mm,%	bj,%	vime	noge	BSS	DUG	LTo	cen
Progeni bikovi												
1520	ETESIAN	SUPERSHOT / MCCUTCHEN / SNOW-MAN	2661	1868	-0,07	-0,07	1,42	0,76	2,76	4,6	2	OS
1294	ACCELFORCE	JOSUPER / MOGUL / OBSERVER	2415	1485	-0,07	-0,05	0,30	-0,01	3,09	3,1	2	BO
1533	SUPREME	MODESTY / MONTROSS / SHAN	2372	456	0,07	0,02	0,52	0,87	3,22	3,1	2	BO
896	MODEL	ROBUST / PLANET / SHOTTLE	2291	530	-0,06	0,02	0,35	0,94	3,06	4,1	2	RE
1273	HAMMIG ISY	SANTANA / SUPER / STOL JOC	2269	1075	-0,13	-0,01	0,94	-0,26	2,67	1,9	2	RE
Genomski bikovi												
1521	TRAVELDEAL	CHALLENGER / IMAX / BAYONET	2833	566	0,19	0,04	2,27	0,12	2,65	6,1	2	OS
1534	MAGNITUDE	CASPER / LYLAS / NUMERO UNO	2760	385	0,13	0,03	1,74	0,62	2,58	5,7	3	BO
1502	NACASH	SUPERHERO / RUBICON / ALTAOAK	2692	162	0,20	0,11	1,55	0,63	2,76	4,0	2	RE
1530	NIKLY	HARMONY / PONDER / FRANZ	2632	1065	0,05	-0,01	0,62	0,74	2,66	5,1	2	RE
1382	LANISTER	JOSUPER / MOGUL / SUPER	2497	1423	0,06	0,03	0,45	-0,59	3,08	1,5	2	RE
1529	FOOTBALL	TOPNOTCH / DETOUR / SUPERSHOT	2442	601	-0,05	0,06	1,28	-0,02	2,71	4,6	2	VŽ
1447	JEEPSON	DIAMOND / MARCOS / STOL JOC	2289	1103	-0,07	-0,01	0,74	-0,49	2,76	1,3	2	RE
Seksirano sjeme												
1563	METROPOLIS	CHARLEY / DUKE / BOMBERO	2741	2255	-0,08	-0,01	0,78	0,60	2,85	4,4	2	OS
1478	PERSEUS	PENMANSHIP / DOORMAN / ROBUST	2684	456	0,11	0,09	1,04	0,05	2,65	3,9	2	OS
1392	HARPER	BALISTO / EPIC / MAN-O-MAN	2623	97	0,21	0,15	0,64	1,10	2,81	1,5	2	OS
1580	OAKLAND	BURLEY / DELFINO / SUPERSIRE	2620	-8	0,16	0,04	0,93	1,39	2,64	7,9	1	OS
1578	LAMBEAU	SKYWALKER / DETOUR / DELTA	2594	630	0,10	0,08	1,30	0,35	2,85	3,0	1	OS
1499	ELDRIDGE	JETT / DAVINCI / SUPERSIRE	2415	395	0,12	0,08	0,68	-0,75	2,83	0,7	2	OS

Legenda: TPI - skupni indeks, Mlb - uv za lb mlijeka, mm% - uv za sadržaj mliječne masti, bj% - uv za sadržaj bjelančevina, BSS - broj somatskih stanica, DUG - dugovječnost, LTo - lakoća teljenja (utjecaj oca - direktni utjecaj), cen - centar za u.o. koji distribuira sjeme (OS - CUS Osijek, BO - Bosgen, RE - Reprovet, VŽ - CUO Varaždin).

Napomena: bik ETESIAN dostupan je u obliku seksiranog sjemena

SA koji će pomoći svima koji žele poboljšati mliječnost u svojim stadima.

Spomenut ćemo da se u ponudi crvenih holstein bikova nalaze bikovi AKIRO RED, AYOL RED, PATRIK, BRESUN, SUN-RED i MANANA RED. Za dodatne informacije o preporučenim

bikovima uzgajivači se mogu javiti Odboru za uzgoj SUHUH-a (suhuhhrvatska@gmail.com), ili centru za umjetno osjemenjivanje koji distribuira sjeme. Za izradu plana osjemenjivanja uzgajivači se mogu javiti područnom uredu Centra za stočarstvo HAPIH-a, ili na e-mail adresu govedarstvo@hapih.hr.

Naši bikovi: ROYMAN i HITBULL imaju već 500 teladi u Bavarskoj!

● Za Odbor za uzgoj i preporuke bikova H.U.SIM.-a
Damir Pejaković, dipl.ing.agr.
damir.pejakovic@mps.hr

Naši najmlađi bikovi koji su ušli u sustav umjetnog osjemenjivanja **ROYMAN** i **HITBULL** imaju oko dvije i pol godine, a s veseljem možemo zaključiti da je njihovo "test-osjemenjivanje" uspješno! U našem uzgoju Royman do sada ima oko 190 registriranih teladi, a Hitbull oko 700. Silno nas vesele i brojke iz Bavarske, gdje Royman ima oko 200, a Hitbull oko 300 teladi. I prvi rezultati testova težine teljenja i vitalnosti teladi vrlo su dobri: Royman **115** (90%) težina teljenja i 109 (69%) vitalnost teladi, a Hitbull **110** (93%) težina teljenja i 111 (70%) vitalnost teladi. Dakle, za 2-2,5 godine imat ćemo usporedive progene testove i za sva druga svojstva u DE/AT/CZ sustavu genetskog vrednovanja za ta dva naša bika.

MOZILLA je u potpunosti progeno testiran bik u tom prestižnom sustavu kojemu teže svi uzgoji simentalca u Europi. Do sada on u proizvodnji u Bavarskoj ima 213 kćeri, od kojih su 82 linearno ocijenjene i ti podaci ga s gGZW 119 (91%) svrstavaju na 13. mjesto od 34 Manigova sina. Prema nekim svojstvima Mozilla spada u sami vrh populacije (noge 125, mastitisi 120), no jedno ga svojstvo jednostavno isključuje iz daljnjeg korištenja - središnji ligament vimena (72), koji negativno utječe na dugovječnost kćeri (99). Što je - tu je, pratimo dalje kretanje njegovih uzgojnih vrijednosti koje su nam itekako važne za brojne Mozilline kćeri u našem uzgoju, ali i za njegova jedinog sina Megaherza.

Podsjetimo se i naših prvih bikova koji imaju progene testove u DE/AT/CZ sustavu: **WAUS** (2011.) je s gGZW 112 na 55. mjestu od 424 bika toga godišta, **WAMURES** (2014.) s gGZW 113 (vime 115) 8. od 61 Waldbrandovih sinova, a ako računamo samo one bez genskih defekata, treći je najbolje rangirani, ali s boljim vimenom od prve dvojice.

WOWERO (2017.) je i dalje naš najbolje rangirani genomski testirani bik s gGZW 129. Trenutno je 11. od ukupno 44 Wobblerova sina u centrima za umjetno osjemenjivanje.

Ovaj naš ljepotan 61. je od ukupno 670 testiranih Hermelinovih sinova - ipak nedovoljno za UO?!

Nije nas, dakle, još ni jedan bik razočarao - sve su to vrlo solidni i vrlo teško dostižni rezultati ako znamo s kojom se kvalitetom i kakvim sustavima uspoređujemo. Zato nema popuštanja - prilika je tu, moramo ju svakoga dana pokušavati iskoristiti.

Letvica je vrlo visoko podignuta - nema popuštanja kriterija

Odavno smo si zadali visoke kriterije kvalitete za bikove koji ulaze u sustav umjetnog osjemenjivanja. Najvažnije je od svega da je bik konkurentan i u DE/AT/CZ sustavu, znači da ga žele koristiti i najbolji uzgoji. Naš posljednji genotipizirani kandidat koji je vrlo blizu tom kriteriju ipak nije uspio: s gGZW 127 i indeksima za noge 111 i vime 114 spada u 5-10% najboljih sinova puno korištenog oca Hermelina. No, granica je od gGZW 130 "tako blizu - a tako daleko" - jednostavno u ovom trenutku ima dovoljno boljih (i starijih) bikova iz te linije pa ovoga našega strani uzgoji ne prihvaćaju - ne možemo ga onda ni mi koristiti, jer "samo najbolje je dovoljno dobro" da bismo bili konkurentni. Idemo dalje uporno uzgajati i genotipizirati, rezultati sigurno neće izostati.

Važna obavijest svim uzgajivačima i osobama koje se bave prometom uzgojno valjanih grla!

● *Josip Crnčić, struč. spec. ing. agr., HAPIH*

Na temelju Uredbe EU 2016/1012 Europskog parlamenta donesen je Zakon o uzgoju domaćih životinja (NN 115/18), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2019. godine. Kako smo već objavljivali u nekoliko brojeva našeg časopisa, Središnji savez hrvatskih uzgajivača simentalškoga goveda (H.U.SIM.) i Savez udruga hrvatskih uzgajivača holstein goveda (SUHUH) posljednjih nekoliko godina izdaju rodovnike za matična grla simentalške i holstein pasmine goveda. Sukladno navedenom zakonu, odnosno uredbi, nekadašnji pojam rodovnik preimenovan je u zootehnički certifikat. Obrazac tog certifikata usklađen je na razini EU-a i sadržava točno propisane podatke. Kako je praksa pokazala da nažalost uzgajivači u većini slučajeva nisu poštivali zakon i nisu tražili rodovnike prilikom prometa svojih uzgojno valjanih grla, upozoravamo ih da sukladno novodonesenom Zakonu o uzgoju domaćih životinja, članku 21. stavak 2 obvezno traže zootehnički certifikat prilikom prometa stokom namijenjenoj uzgoju.

Kako bismo vam olakšali proces dobivanja zootehničkog certifikata, ali i kako biste izbjegnuli greške koje se povremeno u tom procesu događaju, ovom ćemo Vam prilikom u kratkim crtama ponoviti proceduru izdavanja.

- Prije prometovanja stokom namijenjenoj uzgoju Zahtjev za izdavanje zootehničkog certifikata uzgajivač popunjava u najbližem uredu Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu.

- Odgovornost za izdavanja zootehničkog certifikata snosi uzgajivač koji prodaje grlo a ne kupac, pa on i plaća troškove njegova izdavanja!
- Troškovi izdavanja zootehničkog certifikata plaćaju se H.U.SIM.-u ili SUHUH-u, ovisno o tome je li riječ o simentalskoj ili holstein pasmini goveda. Za sve druge pasmine goveda (smeđu, sivu, autohtone pasmine...) uzgojnu dokumentaciju izdaje HAPIH!
- Uzgajivač će dobiti zootehnički certifikat na svoju kućnu adresu nakon plaćanja usluge izdavanja.

Ovom prilikom uzgajivače želimo upozoriti - ako prilikom prometovanja uzgojno valjanima govedima namijenjenima uzgoju ne traže izdavanje rodovnika, riskiraju prekršajnu prijavu i mogu biti kažnjeni novčanom kaznom koja za pravnu osobu iznosi od 10.000,00 do 50.000,00 kn, a za odgovornu osobu u pravnoj osobi od 5000,00 do 10.000,00 kn. Uzgajivači koji krše Zakon o uzgoju domaćih životinja, osim što riskiraju visoke novčane kazne, na taj način uskraćuju i znatna financijska sredstva savezima koji svojim radom uvelike pridonose uzgojnom razvoju. Zbog toga će uzgajivački savezi inzistirati na pojačanim inspekcijskim nadzorima provedbe Zakona o uzgoju domaćih životinja vezano za trgovanje domaćim životinjama namijenjenima uzgoju.

Veliki projekt u Zagrebačkoj županiji

● *Željko Picig, bacc.ing.agr (HAPIH)*

U općini Dubrava izgradit će se 53 milijuna kuna vrijedan Regionalni centar za razvoj stočarstva/ Damir Horvatić: Važno je da mlade obitelji ostanu na selu i da proizvođači mesa i mlijeka dobiju dodatnu vrijednost

Dugoočekivanim projektom izgradnje Regionalnog centra za razvoj stočarstva Dubrava brojna će poljoprivredna gospodarstva, uzgajivači stoke, dobiti priliku za ostanak na gospodarstvima i u hrvatskom selu. Centar je planiran za potrebe uzgajivača svih vrsta stoke na području zapadne Hrvatske, na kojem djeluje 15 uzgojnih udruženja s oko 50 tisuća uzgajivača. Administrativno objedinjuje devet županija - osim Zagrebačke i Koprivničko-križevačku, Bjelovarsko-bilogorsku, Krapinsko-zagorsku, Varaždinsku, Međimursku, Karlovačku, Sisačko-moslavačku i Grad Zagreb.

Za 2022. godinu osigurano je milijun kuna za izradu projektno-tehničke dokumentacije, od čega je 600 tisuća iz sredstava Zagrebačke županije, a 400 tisuća kuna iz sredstava Ministarstva poljoprivrede.

Ministrica poljoprivrede Marija Vučković uručila je sredinom prosinca 2021. županu Stjepanu Kožiću ugovor o dodjeli 400.000 kuna, kojima će Ministarstvo poljoprivrede sufinancirati izradu projektno-tehničke dokumentacije za gradnju i opremanje Regionalnog centra za razvoj stočarstva Dubrava.

Projekt centra, koji će se dakle graditi za uzgajivače stoke iz devet hrvatskih županija, zajedno su pokrenuli Savez uzgajivača simentalškoga goveda Zagrebačke županije i Grada Zagreba, Zagrebačka županija i općina Dubrava. Procjenjuje se da će gradnja i opremanje centra koštati oko 53 milijuna kuna. Potreban novac planira se osigurati iz europskih fondova i državnoga proračuna. Projekt ima podršku Ministarstva poljoprivrede, a njegovi pokretači nadaju se da ima potencijal postati i nacionalni strateški projekt.

Stručna i logistička potpora

Prema uzoru na uzgojno-prodajnu infrastrukturu u Austriji i Njemačkoj, centar će pružati stručnu i logističku potporu udrugama i savezima uzgajivača u provođenju uzgojno-selekcijškoga rada, informiranja i cjeloživotne edukacije, promocije i zajedničke prodaje stoke

Damir Horvatić, predsjednik Saveza uzgajivača simentalškoga goveda Zagrebačke županije i Grada Zagreba te Središnjeg saveza hrvatskih uzgajivača simentalškoga goveda, izrazio je zadovoljstvo što se projekt približava fazi realizacije. - Posljednje tri godine intenzivno radimo na projektu, a i politika daje potporu jer je shvaćena važnost projekt za ovaj dio Hrvatske. Važno je da mlade obitelji ostanu na selu i da se dodatna vrijednost poveća na mesu i mlijeku

Centar će pružati stručnu i logističku potporu udrugama i savezima uzgajivača u provođenju uzgojno-selekcijškoga rada, informiranja i cjeloživotne edukacije, promocije i zajedničke prodaje stoke

- rekao je Horvatić i dodao kako vjeruje da će država preuzeti projekt pod svoje okrilje. “Projekt mora biti ekonomski isplativ nakon realizacije i tu će biti prerada mlijeka i mesa. U blizini je i klaonica. Odlično rješenje bilo bi i za škole koje su pod županijskom ingerencijom te bi meso i mlijeko lakše plasirali u škole i vrtiće. Djeca bi se zdravije hranila i to je najvažniji zaključak uz onu dodanu vrijednost proizvođaču”.

Saborski zastupnik i načelnik općine Dubrava Tomislav Okroša kazao je za Uzgoj goveda kako je Zagrebačka županija osigurala sredstva za kupovinu zemljišta još 2009. godine. “U proračunu za 2022. predviđeno je 1,9 milijuna kuna za financiranje projektno-tehničke dokumentacije i kupnju još preostalog zemljišta”, rekao je Okroša i napomenuo kako je izrazito važno što je i Ministarstvo poljoprivrede potpisalo ugovor u iznosu od 400 tisuća kuna za projektno-tehničku dokumentaciju. “Sretan sam što na području općine Dubrave žive i rade brojne mlade obitelji i vrijedni stočari koji ovdje ostaju sa svojim obiteljima. Ovaj projekt nadilazi općinske i županijske razmjere, uključuje devet županija i Grad Zagreb. Tu je 60% posto ukupnog stočnog fonda i to je nacionalni strateški projekt za opstanak i razvoj stočarstva u Republici Hrvatskoj. Studija je pokazala tri segmenta hrane, a to su meso, mlijeko i med. Osim za stočarski sektor, projekt je dakle važan i za sektor pčelarstva”, poručio je Okroša na sastanku u općinskim prostorijama u Dubravi.

Ministrica poljoprivrede Marija Vučković održala je zajedno sa svojim državnim tajnikom Šimom Mršićem i suradnicima sastanak s veleposlanikom Republike Austrije u

Republici Hrvatskoj Josefom Markusom Wuketichemom i atašeuom austrijskoga Saveznog ministarstva poljoprivrede, regije i turizma Christianom Brawenzom, i to na temu razvoja i jačanja bilateralne suradnje u području poljoprivrede između Republike Austrije i Republike Hrvatske.

Republika Austrija poznata je po dobro uhodanoj uzgojno-prodajnoj infrastrukturi i uspješnim uzgojnim udruženjima koja na taj način posluju dulje od sto godina. Zbog toga je austrijski veleposlanik u Hrvatskoj iskazao podršku Republike Austrije osnivanju i izgradnji Regionalnog centra za razvoj stočarstva Dubrava.

Mesni simentalac ide dalje

Novo matično stado u Križevcima

● *Josip Crnčić, struč. spec. ing. agr., HAPIH*
josip.crnčić@hapih.hr

Prije dvije godine Visoko gospodarsko učilište u Križevcima nabavilo je matično stado od 12 junica mesnog tipa simentalca, o čemu smo tada pisali u našem časopisu. Sada se za taj korak odlučila i Veterinarska stanica Križevci. Osim primarnom djelatnošću iz područja veterinarske medicine (preventiva i liječenje bolesti domaćih životinja), ona se bavi i provođenjem 3D mjera u objektima koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom, odvozom nusproizvoda životinjskog porijekla, a u suradnji s tvrtkom Agroproteinka odvozi i uginule životinje. Također, bavi se i držanjem pčela i proizvodnjom meda, ali i prodajom i distribucijom sjemena bikova i nerasta preko svoje radne jedinice Reprovet. Uz navedene djelatnosti, Veterinarska stanica Križevci odlučila je baviti se i uzgojem mesnog tipa simentalca. Stoga je nabavila šest junica te pasmine koje drže u svojim objektima i na pašnjacima u križevačkom prigradskom naselju Glogovnici. To je bio i razlog našeg posjeta

i razgovora s Petrom Oršoš Kumerički, dr. med. vet., i Markom Dvojkovićem, univ. mag. med. vet., o nabavci tih junica i uzgojnim planovima.

Suradnja s bavarskim uzgajivačima

“Junice su dovezene u svibnju prošle godine. Nabavili smo ih u suradnji sa svojim bavarskim kolegama i uzgajivačima. Izabrali smo grla čiji su očevi bikovi iz linija kojih mi ovdje nemamo u ponudi. Na taj smo način olakšali daljnje buduće sparivanje. Kada su stigle, junice su bile malo starije od godine dana. Sada su u postupku sinkronizacije i osjemenjivanja pa ove godine očekujemo prvu telad”, istaknula je doktorica Kumerički.

“Junice su smještene na pašnjačkim površinama u vlasništvu naše stanice uz koje se nalaze i objekti za smještaj stoke kapa-

citeta tridesetak grla. Riječ je o prostoru staroga gospodarstva koje smo kupili i preuredili. Stambeni dio prenamijenili smo u skladište sjemena, urede za veterinare, laboratorij i konferencijsku dvoranu, dok smo gospodarske objekte preuredili za prihvata i držanje stoke. Zemljišne površine oko objekta također smo kupili i još smo u fazi njihova okrupnjavanja. Naš je plan uzgoj mesnog tipa simentalca u čistoj krvi, krave i junice umjetno ćemo osjemenjivati vrhunskim bikovima mesnog tipa simentalca. Sav ženski pomladak ostavljat ćemo za rasplod i polako tijekom godina stado povećavati do maksimalnog kapaciteta objekata. Muški ćemo dio pomlatka uzgajati, genotipizirati i selekcionirati, a najkvalitetnije stavljati na tržište kao muški rasplodni materijal za prirodan pripust”, istaknula je doktorica Kumerički.

Tradicija u uzgoju goveda

Na naše pitanje zašto su krenuli u uzgoj goveda i zašto baš mesnog simentalca, magistar Dvojković nam je kazao: “Križevački je kraj oduvijek bio poznat kao stočarsko-govedarski. Osobito po uzgoju simentalca i bikova za rasplod, odnosno proizvodnju sjemena za U.O. kroz nekadašnji centar za reprodukciju, kojeg nažalost više nema. Prošle je godine VGUK nabavio 12 junica mesnog simentalca u suradnji s nama, a i danas uspješno surađujemo u vezi s genetikom i reprodukcijom. U ova teška vremena za mliječno govedarstvo logično je da se dio uzgajivača odlučio za prelazak na mesno govedarstvo u sustavu krava-tele pa je i potražnja za tom stokom povećana. Ako uz to još spomenemo da naša stanica posjeduje objekte i prekrasne pašnjačke površine uz rječicu Glogovnicu, koje su stvorene za takav uzgoj, da je mesni simentalac jednako kvalitetan kao i druge mesne pasmine goveda, a imajući u vidu i hrvatsku tradiciju uzgoja i tova simentalca, onda je jedino logično bilo to što smo napravili. Važno je napomenuti da ćemo povećavati broj grla i uzgoj razvijati korak po korak, a sukladno tome povećavati i okrupnjavati pašnjačke površine kako bismo stoci mogli osigurati najbolje uvjete držanja i hranidbe”.

Naš je plan uzgoj mesnog tipa simentalca u čistoj krvi, krave i junice umjetno ćemo osjemenjivati vrhunskim bikovima mesnog tipa simentalca

---

“Htjela bih nadodati da je između ostaloga naša intencija bila da se ovom aktivnošću približimo našim krajnjim korisnicima-stočarima i da pokažemo svojim primjerom da se može i kako uzgoj ima smisla. Također, istaknula bih kako ćemo ovaj prostor koristiti za edukacije i savjetovanja stočara, ali i studenata veterine i agronomije. Najbolji je primjer naša suradnja s Veterinarskim fakultetom iz Zagreba, njihovi studenti dio praktične edukacije obavljaju kod nas. Na sličan način planiramo suradnju i s drugim institucijama. To je bio još jedan razlog kretanja u ovaj projekt”, zaključila je doktorica Kumerički.

Na kraju, jedino im možemo poželjeti da se svi njihovi planovi i ostvare i da mesni simentalac u Hrvatskoj zauzme vodeći položaj u mesnom govedarstvu, što po svojim karakteristikama i tradiciji simentalčkog uzgoja i zaslužuje.

Križevački je kraj oduvijek bio poznat kao stočarsko-govedarski, osobito po uzgoju simentalca i bikova za rasplod

---

Šampionka obitelji Bukal

Krava Roberta, pobjednica Državne simentalčke izložbe u Gudovcu 2021. godine

● **Josip Crnčić**, struč. spec. ing. agr., HAPIH
josip.crnccic@hapih.hr

Na prošlogodišnjoj Državnoj stočarskoj izložbi u Gudovcu pobjednica u simentalčkoj pasmini goveda bila je krava Roberta, što je dovoljan razlog da predstavimo to visoko vrijedno grlo.

Krava Roberta (Rurex x Suri x Rhone) uzgojena je na farmi obitelji Bukal iz Prašćevca u općini Farkaševac. Farmu s više od 70 krava vode Tomislav, njegova supruga Ankica i sin Nikola. Obitelj Bukal poznata je po tradiciji uzgoja simentalca dugoj gotovo 100 godina. Također, poznata je i kao obitelj koja puno pažnje posvećuje uzgoju, a rado sudjeluju i na lokalnim i na državnim izložbama pa njihov uspjeh nije slučajan.

Roberta je na izložbi imala osam godina i bila je pred završetkom pete laktacije. U trenutku pisanja ovog teksta krava je bila u prvom mjesecu šeste laktacije, u koju je

odlično krenula, nastavlja s dobrom proizvodnjom bez ikakvih zdravstvenih tegoba. U završenih pet laktacija ukupno je proizvela nešto više od 35.000 kg mlijeka sa 5,0% m.m. i 4,0% bjelančevina, s prosjekom somatskih stanica od 95.000 i prosječnim servis periodom od 94 dana. Nažalost, u šest teljenja dala je samo dvije kćeri koje su obje u stadu, jedna kao krava u trećoj laktaciji a druga je junica u dobi od 15 mjeseci.

Kvaliteta iznad svega

Robertu osim iznimne kvalitete mlijeka i zdravlja vime-
na karakteriziraju i solidan okvir, dobra mišićavost, ali i odlične noge i vime. Zanimljivo, njezin otac bik Rurex sukladno progenom testu nije imao osobitu kvalitetu nogu

Obitelj Bukal poznata je po tradiciji uzgoja simentalca dugoj gotovo 100 godina, a poznata je također i kao obitelj koja puno pažnje posvećuje uzgoju, a rado sudjeluju i na lokalnim i na državnim izložbama pa njihov uspjeh nije slučajan

i vimena, no ona je kao mlada krava za vanjštinu nogu i vimena dobila ocjene 82, odnosno 86. Tu je kvalitetu zadržala i danas pa je s pravom ponijela titulu najljepše krave prošlogodišnje državne izložbe. Važno je spomenuti da Roberta dolazi iz R linije krava, čiji je začetnik na gospodarstvu legendarna krava Ralle koja je uginula u dobi od 18 godina! U završenih 12 laktacija proizvela je nešto više od 85.000 kg mlijeka sa 4,1% m.m. i 3,5% bjelančevina!

Ostavila je pet ženskih potomaka koje su također imale brojna ženska potomstva pa je ta linija krava najbrojnija na gospodarstvu Bukal i ističe se dobrim kravama.

Slobodno možemo zaključiti kako nije slučajno da je Roberta vrijedno grlo koje će sigurno proizvoditi još dugi niz godina. Na kraju obitelji Bukal možemo poželjeti svako dobro u budućem radu i što više krava kao što je Roberta.

U trenutku pisanja ovog teksta krava je bila u prvom mjesecu šeste laktacije, u koju je odlično krenula, nastavlja s dobrom proizvodnjom bez ikakvih zdravstvenih tegoba

**Savez uzgajivača
simentalskog goveda
Zagrebačke županije
i Grada Zagreba
www.simentalac.com**

**Priznata *PROIZVOĐAČKA ORGANIZACIJA*
u sektoru govedarstva (korisnik Mjere 9 PRR)**

**Koncept uzgoja goveda koji živimo:
*proizvodimo i mlijeko i meso na istim OPG-ima
uzgajamo krave, junice, bikove i tovimo svoju junad***

VRHUNSKI HRVATSKI SIMENTALAC
*sastavni dio europske Fleckvieh populacije
najbolje pasmine dvojnih osobina na svijetu*

Organizirano prodajemo:

- Rasplodne junice i žensku telad
- Rasplodne bikove za UO i PP i mušku telad
- Utovljene bikove - mlada i zrela junetina
- Krave i junice za klanje

WAUS
Jurkas

ured:
VRBOVEC, Križevačka 4, 01-2032-545
Darko Tarandek 099-755-7813
Nikola Kostiha 098-377-527
simentalac@simentalac.com

WINGS
Horvatić

WAMURES
Mužinić

MOZILLA
Horvatić

HEVIN BB
Burek

MASIV Pp
Sikora

WOWERO
Panić

SIMENTALAC

WINTERTRAUM

gGZW 144 (71)

MW 122 (81)

FW 109 (73)

CRV FIT 135 (76)

Broj jedan po GZW-u 144!

Vrhunski fitness 135.

Fantastično mlijeko.

Odlične noge i papci.

Lagana teljenja.

WINTERTRAUM (GS Woiwode x GS Der Beste x Hurly) trenutno je jedan od najkompletnijih mladih bikova simentalске pasmine u svijetu. S ukupnom uzgojnom vrijednošću GZW 144 i trenutno najjačim fitnessom svih simentalских bikova (FIT: 135), može kombinirati trenutno jedinstvenu kombinaciju performansi fantastična proizvodnja (+1144 kg) i vrhunska snaga i zdravlje (fitness).

Besprijekornu sliku o predviđenom nasljeđivanju sekundarnih svojstava na njegove kćeri potiču impresivne uzgojne vrijednosti za dugovječnost (128), plodnost kćeri (123), zdravlje vimena (124) s najboljim osobinama teljenja (118 po ocu, 108 po majci).

Iznimno pozitivne karakteristike za noge i papke (124) i vimena (124) zaokružuju profil prijenosa univerzalno primjenjivog mladog bika. Dostupan kao sexirano sjeme! Idealan za junice!

NOVA GENETIK KRIŽEVCI d.o.o.

Matije Gupca 34 | 48260 Križevci | 095 881 5885 | 099 308 8004 | 091 153 1059
NovaGen131@gmail.com | www.novagenetik.hr | f novagenetik, novagen_kz

SIMENTALAC

GS WINTEN

gGZW 142 (73)

MW 129 (82)

FW 104 (74)

CRV FIT 123 (78)

**Fantastična mliječnost
i sastav mlijeka.**

**Odličan fitness i protok mlijeka
Dugovječnost. A2A2.**

GS WINTEN (Weissensee x GS Wrigley x Wille), je prvi sin od WEISSENSEA među prvih 8 bikova na cijeloj top listi. Još jedan vrlo poznati predstavnik ove linije je polubrat po majci bik GS W1 koji se intenzivno koristio u ciljanom sparivanju u Austriji i Njemačkoj.

GS WINTEN s uvjerljivo visokim GZW -om od 142 boda, kao i vrlo visokim ÖZW -om od 136, pokazuje da GS WINTEN prenosi jako visoke tjelesne sposobnosti uz snažno povećanje mliječnosti od +1147 kg.

Vrijednosti za dugovječnost (123), perzistenciju (127), protok mlijeka (118) zajedno sa zdravljem vimena 117, i somatskim stanicama 117, ističu kvalitete GS WINTEN -a. Što se tiče eksterijera, očekujemo dugačke, duboke životinje s dugim, dobro pričvršćenim vimenom.

Preporuka za krave!

CENTAR ZA UMJETNO OSJEMENJIVANJE GOVEDA d.o.o. VARAŽDIN

www.cuo.hr, www.cuovz.com

info@cuo.hr

42000 VARAŽDIN, Trg Ivana Perkovca 24, telefon, faks: 042/204 363

HOKUSPOKUS

(HURLY x NARR)

NOVI ŽIVI BIKOVI U CUO VARAŽDIN

EINTRAUM

(EMERSON x HERZSCHLAG)

HANUTA

(HOCHHINAUS x WILDAP)

HANOMAG

(HAYABUSA x WABAN)

HANNSTAETT

(HERMELIN x WOBBLER)

DORFPRINZ

(DREAM x ZAMPANO)